

Locatie is een kleine zaal. Sfeervol aangekleed zoals een middeleeuwse herberg zou zijn opgeknapt. Het ruikt naar Ikea, er ligt laminaat op de vloer. Lange zwarte gordijnen hangen aan de linkerkant voor de ramen. Boven de tribune hangen spots en allerlei technisch vernuft, hoog boven het podium hangt nog veel meer: draden, kabels, nog meer spots, grote geluidsboxen, voor elke kant een. Op de zwartgeverfde achterwand is met krijt 'Strohonden' geschreven.

Bij binnenkomst van het publiek zitten alle filosofische acteurs rustig op de vloer: de meesten praten nerveus met hun klasgenoten om zich maar niet al te veel met hun hoofd bij de tori (Surinaams voor 'verhaal') te hoeven houden. Naar vrienden en familie wordt gezwaaid en gelachen, kort daarop volgt weer de serieuze blik.

Het eerste voorwoord wordt gehouden door Alexander Kauffman, de filosofiedocent. Hij pakt zijn moment: de intellectuele woorden die hij gebruikt, zouden een aantal broertjes en zusjes niet hebben begrepen, werd later meegedeeld. Ik kan alleen maar zeggen: je had er bij moeten zijn. En stel je voor wat voor een ge-wel-dig vertrouwen het scheidt als een filosofiedocent zich zo verheugt op de voorstelling van zijn leerlingen.

De twee enthousiaste MC-theaterdocenten Johan en Lenne die de tori hebben geregisseerd, houden tevens een voorwoord: wat een tori is, in het kort hoe het proces in elkaar steekt, dat ze verbaasd en blij verrast zijn dat ze dit hebben mogen doen. En dat ze nog nooit met zo'n bijzondere groep hebben gewerkt.

De voorstelling begint. Olivier staat op en maakt aanstalten om iets te gaan zeggen. 'Waarheid is...' zegt hij en dan wordt hij afgekappt. Anderen nemen het woord van hem over en beginnen een discussie. Ondertussen staat hij daar maar, klaar om zijn definitie te verkondigen. Wil je iets verkondigen als betreft het de waarheid, dan moet je het uitstralen en het durven uitspreken. Aan een waarheid waar niemand behalve jij in geloof hebt heb je niks.

Des te meer reden om niet beteuterd langs de kant te staan, maar om je stem te verheffen. Want helaas, zo werkt het in onze werkelijkheid van een wereld met daarop 7 miljard mensen: ben jij zelf niet overtuigd, dan wordt jouw waarheid aan de kant geschoven en als onwaar geacht. Nooit meer naar gekeken, nooit meer geaccepteerd, slechts eenmaal belachelijk gemaakt. Jij bepaalt echter zelf waar de waarheid begint en waar hij over gaat en uiteindelijk formuleert Olivier zijn waarheid dan ook.

Ons mens-zijn kenmerkt zich immers vooral door de interactie die wij onderling kunnen hebben. Wij kennen misschien een waarheid en wij kunnen die waarheid overbrengen op anderen. Anderen kunnen voor zichzelf bepalen of ze deze waarheid accepteren, aannemen, verwerpen, weerleggen of laten voor wat het is. Wij kunnen elkaar ervan overtuigen dat iets waar is of dat iets niet klopt. Dan schuilt er dus nog een eigenschap in de mens die erg van pas komt bij het hebben van een waarheid: retorica.

Ons gevoel/Waarheid is misschien het enige wat voor waar waarheid kan worden aangenomen. Waarheid is ook dat er ontelbaar veel verschillende manieren zijn om je gevoel te tonen. De manier waarop gevoel wordt getoond, doet niet altijd af aan de waarheid. Een derde waarheid is dat veel mensen er ook voor kiezen bepaalde waarheden niet voor waar aan te nemen. Dat is het recht dat je hebt als mens en 'de waarheid' wordt er noch door geschaad, noch door verbeterd. Het is slechts een van de vele invloeden die de mens heeft op de waarheid. Want hoewel wij zelf

dit gedrocht geschapen hebben, vermoed ik dat wij er niet bijster veel invloed op hebben. Ieder ervaart zijn gevoel immers als uniek. Als de mens per se uniek wil zijn, is er geen bestaan van één enkele waarheid mogelijk.

Er zijn zoveel waarheden als er mensen zijn, zegt Walijne. 7 miljard mensen, 3 miljard, wat doet dat ertoe, het zijn er hoe dan ook veel.

Als we dan nooit weten wat waarheid is, omdat het subjectief of altijd in verandering is, of omdat jij het kent maar niemand anders begrijpt waar je het over hebt; op dát moment geloof ik in de liefde. Het gevoel ligt namelijk in onszelf, wij houden van elkaar. Dat verhoudt zich tot mijzelf, maar in dezelfde mate tot jou, omdat juist dat in de liefde zo wonderlijk is. De liefde is spontaan en impliceert gelijkheid.

Een beetje volgens het voor-wat-hoort-wat-principe, dat vastgeroest zit in de mens. Als je dit gevoel deelt, komt er een ogenblik waarop je accepteert dat 'ik hou van jou' misschien meer betekent dan een paar woorden die je op gepaste wijze op een moment eruit gooit. Kortom, samen deel je een waarheid. Maar de ultieme waarheid is daarmee nog niet ontdekt.

De piano speelt terwijl de meiden achter op de vloer staan. Het is een lange rij van ruggen, vaag belicht vanaf de zijkant. Hands langs de zij. Een dramatisch beeld ontluikt zich als Marco Borsato's stem inzet. De jongens zitten pal vóór het publiek op stoelen. Ze peinzen, ze breken hun hoofd over van alles en nog wat. Een tori over waarheid kan een hoop losmaken in de getroebleerde geest van een zestienjarige.

Het is me niet duidelijk waarin de waarheid nu kan worden ingedeeld of hoe het tot stand komt. De waarheid is vooral iets wat constant aan verandering onderhevig is, wat voor ieder verschilt; per situatie, per tijdsperiode, per leeftijd en per klasse. En zelfs dan kun je de werkelijkheid nog lang niet voldoende opdelen om de waarheid in categorieën te plaatsen (heeft het überhaupt wel zin om zoiets wat slechts als geheel bestaat op te delen?).

Op maandag 12 december, tijdens de première, ben ik dit inzicht rijker geworden, en wel rond negen uur, net voordat het applaus in ontvangst werd genomen.

Seule la vérité peut affronter l'injustice. La vérité ou bien l'amour.
(Ah, bien sûr, Camus! Alleen de waarheid kan het onrecht tarten. De waarheid of de liefde.)

